

Skilda förutsättningar för olika utförare?

- en projektredovisning

*Lika villkor och olika förutsättningar
- en konferens om valfrihetssystem*

2019-03-11

Kent Nilsson

Institutionen för ekonomi, teknik & samhälle

0920-49 23 17; 070-481 25 17

kent.nilsson@ltu.se

Projektbeskrivning

*Identifiera **särdrag** hos offentliga och privata utförare inom valfrihetssystem som kan härröras till deras respektive **regiform** - och sedan bedöma om detta kan skapa **merkostnader eller andra ekonomiska nackdelar** för den ena typen av utförare **relativt** den andra*

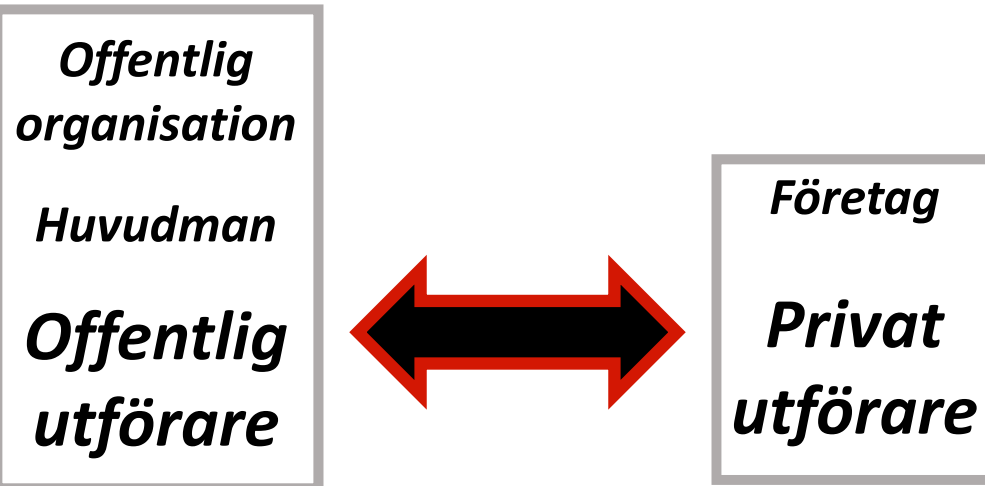
Om....

Regiform...

... så!

*... **merkostnader eller andra ekonomiska nackdelar** för den ena typen av utförare **relativt** den andra?*

Utförare och regiform

Konkurrens

Med LOV ska konkurrens mellan offentliga och privata utförare handla om kvalitet och inte om pris

Konkurrensneutralitet

Villkor för konkurrensneutralitet

Konkurrensverket

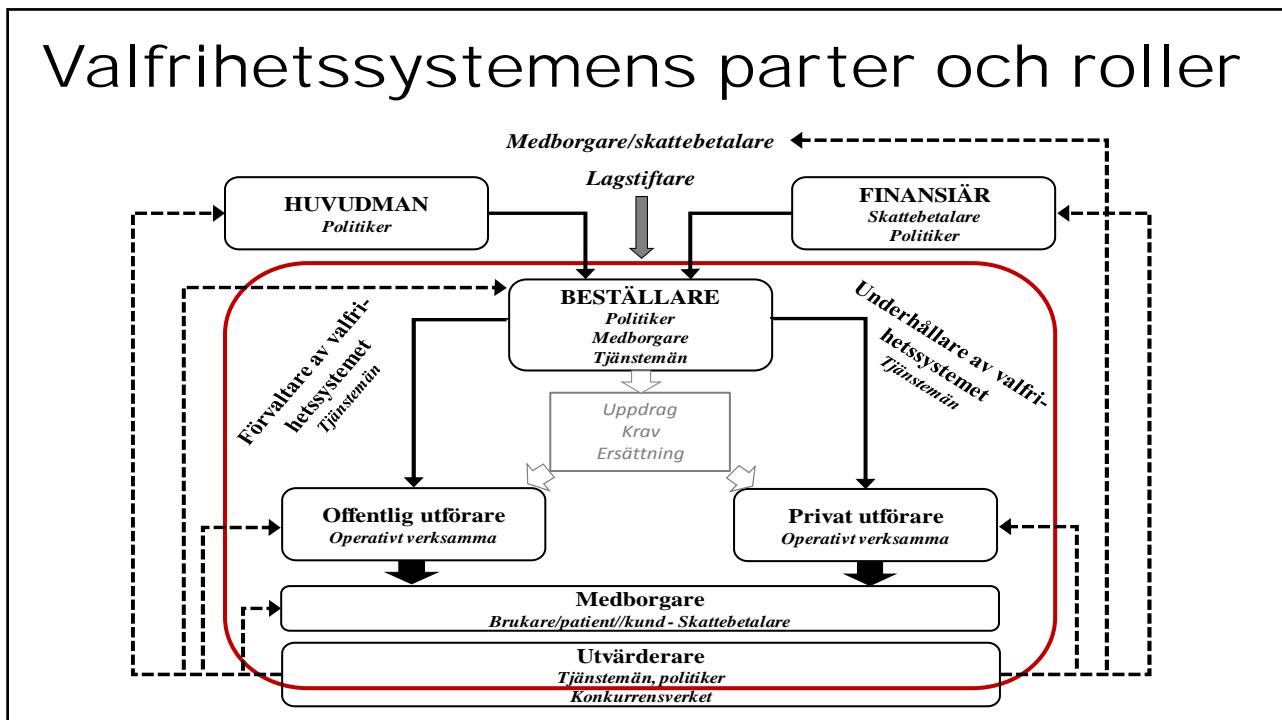
- **Samma uppdrag**
- **Samma krav**
- **Samma principer för ersättning**

Utmaningarna

*”Total konkurrensneutralitet mellan externa leverantörer och egenregiverksamheten **kan dock vara svår att uppnå** eftersom den upphandlande myndigheten, genom egenregiverksamheten, måste ta det yttersta ansvaret för att tjänsterna tillhandahålls medlemmarna i kommunen eller landstinget.”*

(Prop. 2008/2009:29, sid. 62)

Valfrihetssystemens parter och roller

Tillvägagångssätt

Litteraturgenomgång

Intervjuer

Dokumentstudier

Möten, workshops & konferenser

Avgränsning

Valfrihetssystem för vård- och omsorgsverksamhet i kommuner och regioner

Fokus på offentliga utförare (huvudmän/offentliga organisationer)

Uppgifterna inhämtades år 2018

En praktisk inriktning har eftersträvats

Särdrag hos utförare
med avseende på
regiform

Skillnader i logik
Legala förutsättningar

Skillnader i logik

”Den offentliga organisationen”

”Företaget”

Legala förutsättningar

Den kommunala särarten

Dubbla roller - huvudman och utförare

Huvudmannen måste alltid ta
och omhänderta:

- Ett sistahandsansvar
- Skyldigheter och åtagande som följer av offentlighetsprincipen & arkivlagen

Legala förutsättningar

Kommunallagens begränsningsprinciper

- **Lokaliseringsprincipen**
- **Självkostnadsprincipen**
- **Likställighetsprincipen**
- **Laglighetsprövning**
  - Förbud mot spekulativ företagsamhet
  - Förbud mot retroaktiva beslut
  - Förbud mot stöd åt näringslivet

Andra (legala) skillnader

- ❖ **Tilläggstjänster**
- ❖ **Mervärdesskatt**
- ❖ **Avgift för tillstånd**
- ❖ **Associationsform**

Analys

Självkostnadsprincipen

Sistahandsansvar

Mervärdesskatt

**Offentlighetsprincipen,
arkivlagen, laglighetsprövning**

Avgift för tillstånd

Lokaliseringsprincipen

Tilläggstjänster

Likställighetsprincipen

Associationsform

”Den offentliga organisationen” – ”Företaget”

Bedömning

Det finns skillnader mellan offentliga utförare och privata utförare som direkt går att härleda till regiform

De mest relevanta skillnaderna är av legal karaktär

Skillnaderna bedöms i olika grad och omfattning leda till att en av utförarna får merkostnader eller andra ekonomiska nackdelar relativt den andre

Hur hanteras skillnader i regiform i praktiken?

Fyra fall

Strängnäs kommun

Region Norrbotten

Landstinget i Värmland

Sollentuna kommun

Analys av fallen

Samma uppdrag

Krav

Genomförandekrav¹ (VAD)

Genomförandekrav² (OMFATTNING)

Policykrav (HUR)

Samma principer för ersättning

Nivåer för ersättning och compensation

Analys av fallen

Skyldigheter och åtaganden med avseende på regiform

Sistahandsansvar

Offentlighetsprincipen, arkivlagen, laglighetsprövning

Lokaliseringsprincipen

Regler för mervärdesskatt

Avgift för tillstånd

Bedömning av fallen

Trots uttalade ambitioner om att skapa likvärdiga förutsättningar för alla utförare oberoende av regiform, finns svårigheter och utmaningar när detta ska omsättas till praktik

Mina tentativa slutsatser

Utförarnas respektive regiformer påverkar deras förutsättningar att konkurrera med varandra på lika villkor

Skillnaderna behöver beaktas och hanteras för att helt konkurrensneutrala villkor ska kunna råda inom de valfrietssystem som regleras via LOV

TACK!

Frågor – funderingar

Kent Nilsson

Institutionen för ekonomi, teknik & samhälle

0920-49 23 17; 070-481 25 17

kent.nilsson@ltu.se